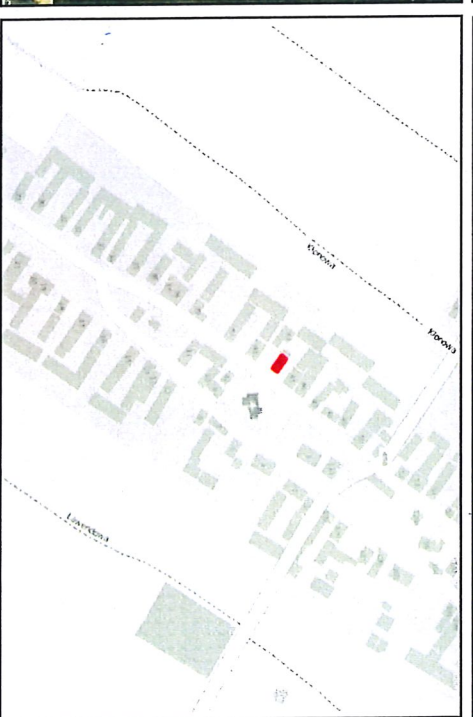

GEZ 34	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny w zagrodzie			
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiściem archeologicznym			4. Adres Czeska Wieś nr 44, dz. nr 502
		5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka	
		6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka	
1. Widok od pld.-wsch. 2. Widok od pld. 3. Widok od pñ.-wsch. 4. Lokalizacja.			

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bömischdorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego wiaźać budowę znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamiana za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano kruchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kniecie, 24 zagrodnicze i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek wzniesiony w 3 ćw. XIX w. w centralnej części wsi, w zabudowie zagrodowej. Usytuowany szczytowo względem drogi, założony na planie prostokąta, podpiwniczony, parterowy, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem z dachówki ceramicznej karpiołki układanej podwójnie w koronkę. Od północnego zachodu do budynku przylega niewielki obiekt gospodarczy nakryty dachem pulpitowym. Elewacja południowo zachodnia asymetryczna, dwuosiowa. Elewacja południowo wschodnia w parterze dwuosiowa, w dwupoziomowym szczycie w partii dolnej czteroosiowa, wyżej jednoosiowa. Elewacja północno wschodnia czteroosiowa, z otworem drzwiowym w osi trzeciej osłoniętym współczesnym gankiem w konstrukcji drewnianej, nakrytą dachem pulpitowym. Dekoracja architektoniczna w postaci gzymsów koronującego, podokiennego i ujmującego szczyt, fryzu kostkowego, a także uproszczonych lizen ujmujących elewację szczytową. Otwory okienne i drzwiowy zamknięte prosto. Zachowana stolarka dwudzielna, dwupoziomowa, w podziale krzyżowym, z skrzydłami dzielonymi szczeblinami. Ponadto okna PCV jednodzielne, jednopoziomowe. Drzwi współczesne.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak ugięć czy falowania, a także ubytków w pokryciu. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe. Mury bez widocznych odchyłen czy spękań, ze śladami zawilgocenia na znaczną wysokość. Tynki wtórne z ubytkami, odparzeniami i spękaniem w partiach dolnych. Przeprowadzony przed laty remont elewacji pociągnął za sobą wymianę tynków, zniszczenie części dekoracji architektonicznej i uproszczenie kolejnych jej elementów, a także zamurowanie blendy w parterze elewacji szczytowej. Niektóre otwory okienne w elewacjach podłużnych prawdopodobnie mają charakter wtórny. Stolarka okienna z ubytkami malatur. Okna współczesne, a także drzwi w formach ahistorycznych. Ganek o niskich walorach estetycznych, nie korespondujący z architekturą budynku.

Postulaty:

- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia tynków,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów z dopuszczeniem stosowania blend; wymiany tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego przy zachowaniu istniejącej dekoracji architektonicznej i pod warunkiem przywrócenia zniszczonej; wymiany okien PCV na stolarkę w formach powtarzających rozwiązywania historyczne; renowacji historycznej stolarki okiennej; wymiany wtórnej stolarki drzwiowej na stolarkę o formach powtarzających rozwiązywania historyczne; demontaż ganku.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zawierzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków